

Consilium Humanum – Plattegrond van de mens

Installaties van Ab Bol

Ab Bol [kunstenaar; ab@lumenetwerk.nl]

In het Consilium Humanum verbeeldt kunstenaar Ab Bol zijn visie op de meest wezenlijke emoties, gedragingen en bewegingen van de mens. Zijn visie krijgt vorm in een fictief systeem gebaseerd op classificatiesystemen die biologen en naturalisten gebruiken. De wijze waarop het systeem getoond wordt is ontleend aan presentatievormen zoals die in natuurhistorische musea te vinden zijn: van vlinderkasten tot rariteitenkabinetten en van ladekasten tot jachttrofeeën, altijd voorzien van of gevuld met naturalia. Het verschil met bestaande classificatiesystemen is dat het niet de mens is die naar de natuur kijkt, maar de natuur die naar de mens kijkt. Van 6 juli tot 3 november 2024 exposeerde Ab Bol in Het Natuurhistorisch. Zijn werk is geïnspireerd op hetgeen hij in natuurhistorische musea over de hele wereld ziet. Van gerenommeerde instituten tot achteraf huiskamertjes, omgebouwd tot museum, waar artefacten uit de natuur tentoongesteld worden, eerst in de vorm van vlinderkasten en later als ware rariteitenkabinetten.

Verzamelen

Als jongste in een gezin van zes en licht verlegen aangelegd, keek ik goed naar wat er om me heen gebeurde en wat ik er mee aan moest. Wat was mijn plek in deze rare wereld? Hoe gedragen mensen zich, wat

doen ze en wat denken ze (wel). Achter in mijn hoofd heb ik die observaties opgeslagen en soms aan het papier toevertrouwd, maar heb er verder niets mee gedaan. Het verzamelen van allerlei artefacten deed ik van jongs af aan al.

“Kinderen kijken graag naar de grond onder hun voeten. Ze verwonderen zich over kleine onbeduidende dingen op straat. Ze pakken het op, stoppen het in hun zakken en stallen bij thuiskomst hun schatten uit op tafel. Daar liggen ze dan, totdat vader of

▲ Coalescere (samengroeien) | Family (familie). Van zaadje tot stronk, stam, tak en twijg. Onlosmakelijk met elkaar verbonden en breed uitlopend naarmate de tijd vordert. Of je wilt of niet, je bent altijd verbonden. Ergens in de wirwar van het leven.

▲ Societas (maatschappij) | Business model (bedrijfsmodel) | Earnings model (verdienmodel). Het begon ooit zo overzichtelijk maar wat hebben we van onze maatschappij gemaakt? Eigenbelang, macht, rijkdom, woekereend, ondoordringbaar. Niet om te dienen maar om te camoufleren.

▲ Potesas (macht) | Hunt (verzamelen) | Collect (jagen). De koning, keizer, admiraal op zijn fort. Onaantastbaar en zijn bezittingen verdedigend. Jager-verzamelaars zijn we nog steeds maar waar jagen we tegenwoordig op?

▲ Cambiare (aanpassen/handelen/ruilen/veranderen) | Change (verandering) | Intelligence (intelligentie). Door onze intelligentie kunnen we meebewegen in een wereld die steeds verandert. Verandering die vaak door ons zelf in gang is gezet. We zijn niet de enigen die hier goed in zijn.

moeder de gevonden steentjes, touwtjes en stukjes hout naar het archief van de afvalverwerker verwijst." Selma Lagewaardt, begeleidende tekst bij het vouwvel van serie 1.

Ik was niet anders. Mijn broekzakken zaten vaak vol met kleine vondsten die grote verhalen vertegenwoordigden. Voor mij althans.

Na een zoveelste probleem met de wasmachine - mijn zakken waren niet altijd geheel leeg - werd mij opgedragen om het geen buiten lag vooral buiten te laten. Het heeft niet mogen baten. Mijn zakken controleerde ik goed voordat een kledingstuk in de wasmand belandde en mijn schatten kwamen veilig in doosjes, bakjes en busjes terecht.

Naarmate ik ouder werd en minder de straat op of de natuur in ging werd het oprapen minder, maar wel specifiek. Mooiere steentjes, schelpen, schedeltjes, botjes en alles wat voor mij een bepaalde schoonheid vertegenwoordigde. Het werd veel en de topstukken kwamen in vitrinekastjes terecht. Het vertelde voor mij een verhaal. Misschien wel het verhaal van mijn jeugd.

Door studie, werk en gezinsleven kwam ik er niet toe om de collectie uit te breiden. Natuurlijk kwam er af en toe iets bij maar veel was het niet.

Het begin

In 2015 tijdens een bezoek aan een klein rariteitenmuseum in Gallipoli, Italië, ontstond het idee voor wat later het

Consilium Humanum zou worden. Hier kwamen mijn eigen verzamelde natuurobjecten samen met mijn bespiegelingen op de mensheid.

Vanaf toen ging ik weer intensiever naar de grond en de natuur om me heen kijken en meer verzamelen om in mijn werk te gebruiken. Het was allemaal dood

materiaal. Bij planten, bomen en zaden is dat relatief normaal maar bij skeletten, platgereden muizen en wat ik niet allemaal in mijn collectie had werd het voor mijn omgeving toch wat twijfelachtiger. Over het algemeen houdt iedereen van het leven en het levende en is het wat 'speciaal' als je de dood verzamelt. Alles wat ik mee naar

▲ Ira (woede) | Deaf (dooft) | Blind (blind) | Shout (schreeuwen). Binnenvetters. Horen zien en zwijgen. Maar soms knalt het eruit en doen we exact het omgekeerde met meestal alleen maar verliezers als resultaat.

▲ Homo (mens) | Think (denken) | Act (doen) | Feel (voelen). Al het leven komt uit de zee. Ook wij zijn daar ooit begonnen. 'Zie de mens' in al zijn facetten.

huis nam was natuurlijk 'dood' materiaal maar daar heb ik, voordat ik met dit classificatiesysteem begon, nooit bij stilgestaan. Er was wel altijd al een fascinatie voor de herfst en de winter van het bestaan.

Het idee om hetgeen ik maakte in een classificatiesysteem te vatten kwam een paar jaar later. Om lijn te brengen in het werk, en verder te kunnen na de vlinderkasten die ik gemaakt had, ging ik op zoek naar een overkoepelend thema, een structuur. Tijdens een expositie in het Nieuwe Instituut in Rotterdam over verzamelen, kocht ik het boekje 'Animal, Vegetable, Mineral. Organising nature: a picture album' uitgegeven door de Wel-

come Trust in 2016 ter begeleiding bij de gelijknamige expositie. Een klein boekje met veel plaatjes. Hierin staan ook afbeeldingen van oude classificatiesystemen van o.a. Linnaeus, Redfield en Haeckel. Dit bracht me ertoe om naar de huidige classificatiesystemen te kijken. De rode draad in het Consilium Humanum heb ik hiervan afgeleid: Life, Domain, Kingdom, Phylum, Class, Order, Family, Genus en Species. Hieronder zijn mijn bespiegelingen op de mens van groot naar klein ingedeeld, te beginnen bij De Mens (*Homo*) onder Life. Het systeem is te zien op mijn website: www.ab-bol.nl.

Rariteitenkabinetten

Zoals bekend zijn alle musea ontstaan vanuit hetgeen is meegenomen op de wereldreizen die de mens vanaf de 16^e eeuw ondernam; planten, dieren, schelpen, kunst en nog veel meer werden tentoongesteld in 'rariteitenkabinetten', ook wel Wunderkammer genoemd. Deze kabinetten werden gevulde schuren, huizen, paleizen en uiteindelijk musea. Voor mijn tweede serie werken, inmiddels werk ik aan de zesde serie, wilde ik zelf van deze rariteitenkabinetten maken, maar dat gaat niet vanzelf... Na een jaar een cursus hiervoor gevolgd te hebben bij een meester meubelmaker en een werkplek ingericht te hebben met de benodigde machines, kon ik aan de slag met de verschillende kisten en kasten die in de expositie in Het Natuurhistorisch te zien waren.

Vouwvellen

Bij iedere serie die ik maak, maak ik ook een vouwvel. Hierin wordt beschreven in welk punt van het systeem ik aan het werk ben geweest en wat de bevindingen waren tijdens het maakproces. Het systeem wordt schematisch weergegeven met daarin alle werken die tot dan toe gemaakt zijn. Daarnaast worden alle werken van de nieuwe serie, zeer mooi gefotografeerd, getoond. Voor mij is het belangrijk dat middels deze vouwvellen de voortgang gedocumenteerd wordt als een soort catalogus. Daarnaast krijgt eenieder die een werk van mij koopt de hele serie vouwvellen bij de aankoop bijgeleverd en kan zo zien waar zijn of haar werk binnen het systeem zit en wat alle andere werken zijn in de groeiende familie waartoe hun werk behoort.

Expositie

De expositie bevatte 46 werken, geëxposeerd zoals men dat vroeger deed: kasten en muren vol, kris kras door elkaar, dus heel veel te zien en te ontdekken! Voor de opening van de expositie heb ik Erwin Kompanje, een bekende in het museum, gevraagd de openingsspeech te verzorgen. Buiten dat hij er een prachtige speech van had gemaakt, vond ik vooral zijn kijk op mijn werk, met de nodige kennis van de natuur die mij ontbreekt, heel bijzonder. Het bleek dat ik geheel intuïtief de juiste objecten bij elkaar gekozen had om mijn verhaal over de mens te vertellen. Bij de afbeeldingen van de werken Narcissism en Eloquens uit serie vijf staat beknopt wat hij erover te zeggen had. Inmiddels is het idee opgevat

om een publicatie te maken met mijn werk, Erwins bespiegelingen gecombineerd met gedichten van Selma Lagewaardt, die al eerder over mijn werk gedicht heeft.

Toekomst

De productie van kasten, kabinetten, kisten en lijsten gaat gestaag door. Of ik ooit het hele systeem kan vervolmaken is nog de

vraag, maar de wens is er zeker. Hopelijk kan ik er te zijner tijd weer wat van tonen in Het Natuurhistorisch. Bezoeken blijf ik het museum sowieso voor inspiratie. ◀

▲ Narcissism (narcisme). De dikke patser domineert zijn soortgenoten en is daar nog trots op ook.

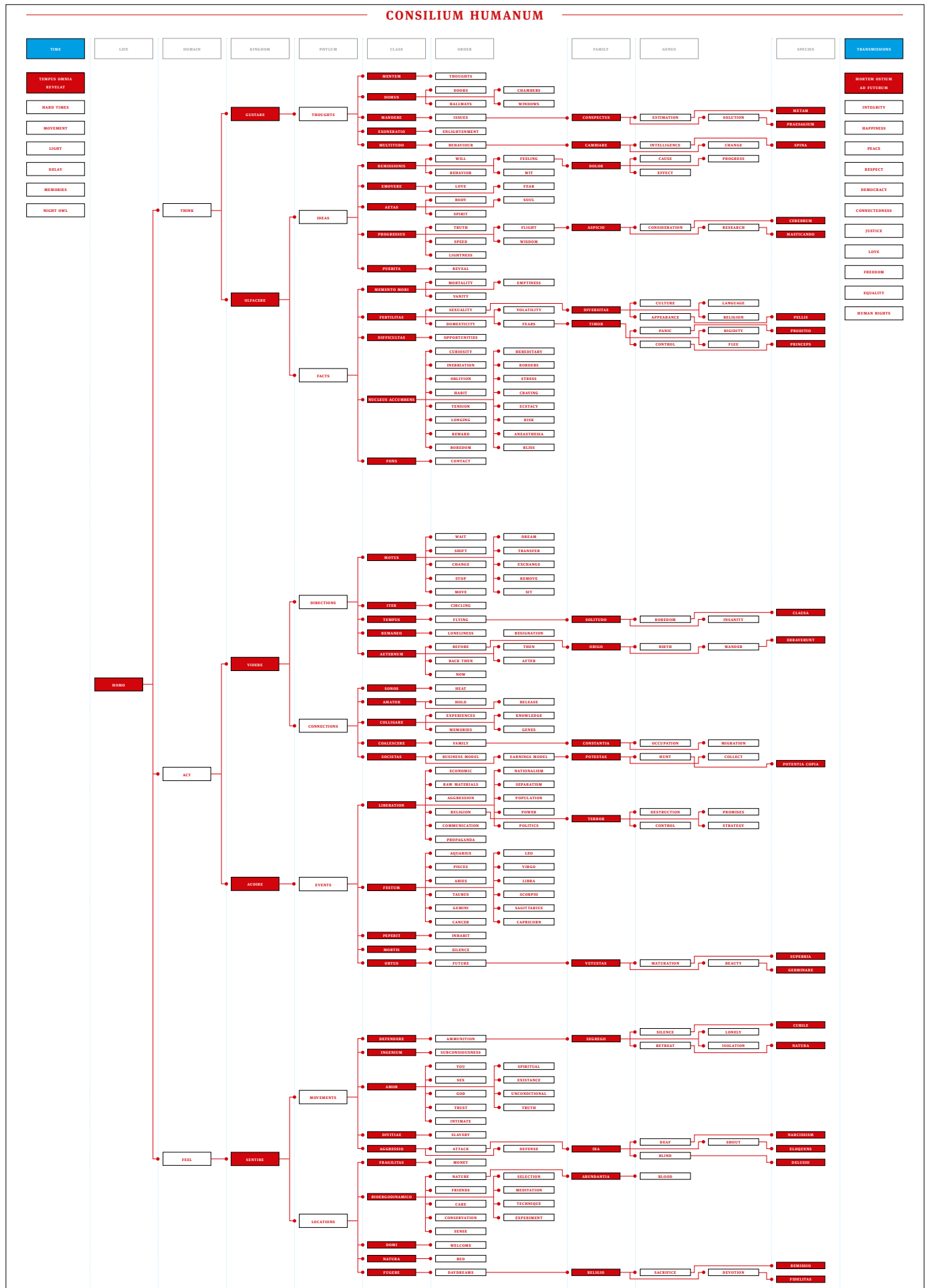
▼ Eloquens (welbespraaktheid). Een grote bek hebben er velen, gecamoufleerd in mooie woorden. Je zou ze af en toe de mond willen snoeren.

Erwin Kompanje: "In het werk Narcissism zien we half in het zand liggende schelpen van de *Patella vulgata*, de gewone schaalhoren, een slakkensoort die in de zee op rotsen zit, onopvallend en beschermd tegen de golven en tegen predatoren. In het werk zijn ze echter kwetsbaar weergegeven, open en bloot. Bovenop deze schaalhorens ligt overheersend de veel grotere schelp van een *Chicoreus ramosus*, een murex-soort. *Murex* is een roofslak. *Ramosus* betekent vertakt. Narcisme, en in de pathologische vorm de narcistische persoonlijkheidsstoornis, is het psychologische type van een overheerser, in de pathologische vorm van een predator. Zij overheersen hun omgeving, vandaar dat *Ramosus*, vertakt, beeldend is voor deze overheersing. In het systeem van het Consilium Humanum kunnen we de gang naar narcisme volgen in het koninkrijk, fylum, klasse, orde, familie, genus tot de soort Narcisme. Het koninkrijk Sentire, gevoel, waar het de narcist ogenschijnlijk aan ontbreekt, naar het fylum Beweging, naar de klasse Agressie, naar de orde Aanval, de familie Woede (Ira), het genus Dooftheid.

De narcist beweegt zich agressief, aanvallend naar zijn prooi. Ira is de godin van de toorn, iets waar narcisten bij tegenspraak zich in laten gaan. Hij luistert niet, is doof voor de gevoelens en emoties van anderen. In dit kleine werk van Ab overweldigd deze psychopatische overheersing, vertakt over kwetsbare anderen, van de narcist.

Dat Eloquens, welbespraaktheid, boven Narcissism staat, in vouwvel nummer vier, is gepast. In dit kleine werkje steekt prominent de snavel van een heilige Ibis uit. De boven- en ondersnavel zijn echter aan elkaar vastgemaakt. De snavel gaapt maar is statisch. Narcisten zijn doorgaans welbespraakt, maar blijven opvallend vaak oppervlakkig en voor hun eigen welbevinden spreken. Door dat de twee snavelhelften aan elkaar vastzitten imponeert het geluid niet. Het is daardoor nietszeggend.

De Egyptenaren offerden heilige Ibissen aan de maangod Toth. De god was met de kop van een Ibis afgebeeld. Sommigen geloofden dat hij de god van wijsheid, waarheid en kennis was, maar dat was slechts uiterlijke schijn."

▲ Consilium Humanum. Als classificatiesysteem is het Consilium Humanum, waarvan het onderzoek in 2016 van start is gegaan, nog volop in ontwikkeling. Systeemfouten en onjuiste aftakkingen worden aangepast en nieuwe vondsten toegevoegd als nieuwe theoretische ontdekkingen worden gedaan. Feit is dat de mens in al haar facetten steeds duidelijker in beeld komt. De lijn is uitgezet, de verdere invulling volgt.